

[Den fg. formand]

Eksemplarer er omdelt.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 9/5 83 til Folketinget om nukleare risici, som dansk område inklusiv Grønland og Færøerne udsættes for fra kilder uden for landets grænser.

(Redegørelse nr. R 17).

Miljøministeren (Chr. Christensen):

I. Indledning.

To sovjetiske atomdrevne satellitter er styrtet ned med fem års mellemrum, i januar 1978 og januar/februar 1983. På denne baggrund og på baggrund af en henvendelse fra SFs folketingsgruppe har regeringen besluttet at fremlægge en samlet skriftlig redegørelse, som belyser de mangeartede nukleare risici, som dansk område inkl. Grønland og Færøerne i dag udsættes for fra kilder uden for landets grænser.

Så vidt det har været muligt under hensyn til tilgængeligheden af kildemateriale, er det for hver af de forskellige grupper af »risikokilder« søgt at belyse kildernes art og hidtidige omfang, den fremtidige udviklingstendens og erfaringer fra enkelte stedfundne uheld, alt i beskrivende form. Særligt med hensyn til de bevægelige kilder til nukleare risici – satellitter, atombevæbnede fly, søtransport af radioaktivt materiale og sejlads med atomdrevne og atombevæbnede fartøjer – er internationale regler og nationale danske regler om adgang til territoriet kort omtalt.

II. Sundhedsmæssige konsekvenser ved brug af radioaktive stoffer.

Radioaktive stoffer er karakteristiske ved at udsende ioniserende stråling. De radioaktive stoffer, som findes overalt i naturen, er årsag til størstedelen af den såkaldte »baggrundsstråling«, hvis styrke varierer noget lokalt. Menneskets brug af de naturligt forekommende eller af de ad teknisk vej frembragte radioaktive stoffer kan dels føre til en stigning i det generelle strålingsniveau, dels føre til et lokalt og i tid højere strålingsniveau, hvor radioaktive stoffer optræder i større koncentration. Hvis den ioniserende stråling forøges væsentligt, kan den udgøre en »nuklear risiko« på grund af strålingens evne til

at beskadige levende væv og dermed fremkalde forskellige former for sundhedsskader hos mennesker.

Den fredelige brug af radioaktive stoffer er sådan tilrettelagt, at de radioaktive stoffer og strålingen fra disse som følge af den daglige drift af nukleare anlæg med videre næppe med normal sprogbrug kan siges at udgøre nogen nuklear risiko for befolkningen. Derimod kan alvorlige uheld medføre, at et større eller mindre antal mennesker udsættes for en grad af sundhedsrisiko fra stråling.

Den sundhedsmæssige virkning af ioniserende stråling er meget afhængig af størrelsen af stråledosis til den enkelte person. Ved den samlede vurdering af risikoen fra en strålekilde vil antallet af stråleudsatte personer også være af betydning.

Størstedelen af befolkningens strålebelastning skyldes den naturlige baggrundsstråling. Hertil kommer bestrålingen fra de menneskeskabte strålekilder, hvor det største bidrag hidrører fra brugen af røntgenanlæg og radioaktive stoffer til undersøgelse og behandling af sygdomme.

De skadelige virkninger af stråling kan vise sig som sygdom hos den bestrålede person (somatisk skade) eller som arvemæssige ændringer hos den bestråledes efterkommere (genetisk skade).

Somatiske skader kan optræde som »tidlige skader« eller som »sene skader«. Skader, som viser sig inden for 2 måneder efter en bestråling, kaldes »tidlige skader«. Der er en »tærskeldosis« for tidlige skader, for de optræder kun, hvis stråledosis er mindst 500–1.000 gange større end den årlige dosis fra den naturlige baggrundsstråling. Symptomerne afhænger i øvrigt af stråledosis' størrelse, varighed og fordeling i kroppen. De mildeste former for tidlige skader er forbigående kvalme, diarré og opkastninger. Meget store stråledoser kan medføre døden i løbet af dage eller uger.

For somatiske senskader er det karakteristisk, at de først viser sig lang tid (op til mange år) efter bestrålingen. Kræft anses for at være den mest betydende type af sene skader. Strålefremkaldte kræftsygdomme kan ikke skelnes fra kræftsygdomme opstået af andre årsager.

Sene skader antages at kunne fremkaldes også af små stråledoser, og det gælder generelt, at sandsynligheden for sene skader sti-